

Aswoensdag Veenendaal 2011

Beste parochianen, beste vrienden,

1) Wij vieren vandaag Aswoensdag, en dit woord 'vieren' heeft gevoelsmatig iets vreemds, iets tegenstrijdigs, omdat in de gebeden, lezingen en rituelen vooral deemoed, schuld en schroom doorklinken. Wij staan vandaag juist bijzonder stil bij de zonde en de dood. Het woord 'vieren' lijkt daarom wat misplaatst, het roept een innerlijke spanning op, die wij nog scherper zullen voelen op Goede Vrijdag: ook zo'n contrastrijke dag: wij vieren dan Jezus' kruisdood.

2) Aswoensdag en Goede Vrijdag zijn nauw met elkaar verbonden. Het zijn beide de enige verplichte dagen van vasten. Vasten is een tegennatuurlijke houding. Wij moeten immers eten en drinken, anders worden wij ziek en zwak, anders sterven we. Waarom dan die oproep in het Oude Testament, door Jezus en door de kerk om deze tegennatuurlijke houding aan te nemen?

De mens kan zichzelf dwingen níet te eten. Dit lijkt iets heel kleins, maar juist hierin onderscheidt zich de mens. Wij kunnen verder kijken dan onze lichamelijke behoeften, wij kunnen verder kijken dan onze instincten, wij kunnen verder kijken dan onze natuur, wij kunnen verder kijken dan de wereld waarin wij leven...en daar ook naar handelen. Wij worden gedreven door geloof en hoop, door idealen en dromen, door grote ideeën, die we ook nog gestalte kunnen geven. Dit maakt van ons tot ontdekkingsreizigers, kunstenaars, wetenschappers, bevlogen werkers én gelovigen. Wij hebben de gave om uit te zien naar een wereld die de onze overstijgt.

Nu wil ik niet zeggen dat we tegen onze natuur in moeten gaan leven. Maar ik wil wél zeggen, dat wij vanuit onze natuur, vanuit onze wereld ons kunnen richten op het bovennatuurlijke, op de hemel, op het Koninkrijk van God. Zo zou je vanuit de natuur zeggen 'de dood is het einde', maar de mens, wij kunnen zeggen 'na de dood volgt de Verrijzenis, het eeuwig leven...' Na de woestijn volgt het Beloofde Land.

Door te vasten bidden wij met ons lichaam, en zeggen we zonder woorden: "het leven gaat verder dan de honger, verder dan de dood." Dit eenvoudige gebed is onze voorbereiding op het Paasmysterie.

3) Ter voorbereiding op deze viering begon ik wat te mijmeren over vroeger, toen ik zelf als klein jochie op deze eerste dag van de Vastentijd door de priester een groot zwart kruis op het voorhoofd getekend kreeg. Ik moest dan altijd met een beetje schroom glimlachen. Na afloop van de viering, terug naar huis, liep ik dan iets verlegen met m'n koppie omlaag. Want ál die mensen op straat stonden natuurlijk naar mij te kijken en te fluisteren en te wijzen! Het kruis drukte wat kriebelend op m'n voorhoofd. Het kwam echter niet in me op om de as weg te vegen. Nee, dat mocht pas voor het slapen gaan. Anders werd je kussen natuurlijk zwart.

4) Wat is toch de betekenis van dit krachtige, zichtbare symbool? Als de voorganger bij de gelovige het kruis tekent dan klinken van oudsher de woorden: "*Bedenk wel, mens, stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren.*" Deze woorden herkennen jullie wellicht. Het zijn Gods oordelende woorden na de zondeval van de mens, als de mens uit de tuin van Eden wordt weggestuurd. Of, en dat klinkt wat hoopvoller, 'op weg wordt gestuurd'. Het askruis is in principe dus een herinnering aan onze zondige staat. Maar daar blijft het dus niet bij, het opent

ook de deur naar de Veertigdagentijd, de louterende tocht door de woestijn, een periode van boete, bezinning en bekering.

Er is nog een later Bijbelpassage waar dit ritueel in wortelt. Het joodse volk wordt geteisterd door de tien plagen. Mozes bereidt zijn volk voor op Pesach - op Pasen - en hij roept hen op een lam te slachten, het bloed op te vangen in een schaal en te mengen met hysop, een olierijk gewas. Als met dit mengsel de voordeur getekend wordt, dan zal de Heer barmhartig het huis voorbijgaan en niet slaan met de laatste plaag: de plotse dood van de eerstgeborenen.

Door ons met het askruis te tekenen erkennen we enerzijds onze gebrokenheid, onze zondigheid en sterfelijkheid, maar er klinkt ook de hoop in door dat de dood aan ons voorbij mag gaan; onze deur voorbij mag trekken. Het is een teken dat boete en barmhartigheid, zonde en genade, dood en leven samenneemt. Hier raakt Aswoensdag ten diepste Goede Vrijdag, waar we in Jezus' dood juist de kiem van de verlossing en verrijzenis vieren.

Het askruis is dus een contrastrijk teken, dit wordt ritueel zichtbaar doordat de verdroogde palmtakken van Palmzondag verbrandt en gebruikt worden voor de as. Immers, waar Jezus het ene moment door een grote groep mensen met jubel en lofzang, met zwaaiende palmen Jeruzalem wordt binnengeleid, daar zal een deel van hen Hem niet veel later veroordelen tot de dood aan het kruis. Voelt u hoe spannend het is om juist de as van deze palmtakken te gebruiken?

5) Op Aswoensdag verkiest de gelovige om zich zichtbaar te laten identificeren met dit kruis. Er klinkt een opdracht in door, om tijdens de Veertigdagentijd in soberheid tot een persoonlijke bezinning te komen, om op zoek te gaan naar Jezus in de woestijn. Wat leidt Hem daar toch? Waarom gaat Hij die zware confrontatie aan? Hoe diep en intiem was Zijn ontmoeting met de Vader? Wat ontdekte Hij daar, waardoor Hij met zoveel kracht en moed van de hemelse Vader ging verhalen?

Het is een zoektocht waarin Jezus ons ten voorbeeld kan zijn. Heel bijzonder deze 40 dagen. Probeert u, naar de mate van het mogelijke, en ieder op zijn of haar eigen wijze, deze dagen *anders* te maken. Want we zien uit naar een *andere* wereld. Door matigheid bijvoorbeeld, door te vasten, dit wordt van oudsher aangereikt, maar dat kan ook door tijd vrij te maken voor meer momenten van bezinning en gebed of goede werken. Dat is niet altijd eenvoudig, maar trek die woestijn door, en wie weet hoe diep en intiem de ontmoeting met de Heer zal zijn. Amen.